

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ ПІДСТАВИ

ТЕМА 2.

План

1. Поняття кримінальної відповідальності. Її ознаки.
2. Кримінально-правові відносини: поняття та структура.
3. Форми реалізації кримінальної відповідальності.
4. Підстави кримінальної відповідальності у чинному законодавстві та теорії кримінального права.

1. Поняття кримінальної відповідальності. Її ознаки.

Найбільш типовими є такі погляди науковців щодо змісту поняття кримінальної відповідальності:

1. обов'язок особи не вчиняти кримінальні правопорушення;
2. обов'язок особи відповідати згідно із законом за вчинене кримінальне правопорушення;
3. реальний процес такої відповідальності.

Види кримінальної відповідальності:

Позитивна (перспективна)

це усвідомлення особою обов'язку додержання кримінально-правової заборони .

Потенційна

це загроза покаранням, яка міститься у кримінальному законі і яка може бути реалізована у майбутньому щодо кожного, хто скоїть кр. пр.

Ретроспективна (негативна)

це відповідна реакція держави на вчинене в минулому кр. пр.; вид і міра обмеження державною владою передбачених законом прав і свобод особи, яка вчинила кр. пр.

Ознаки кримінальної відповідальності

1. Кримінальна відповідальність - це **вид державного примусу**, що знаходить своє вираження насамперед в осуді правопорушника і його діяння обвинувальним вироком суду, а також у покладанні на винного додаткових позбавлень і обмежень;
2. Наявність кримінально-правової норми, яка передбачає покарання за кримінальне правопорушення;
3. Вчинення особою діяння, яке передбачене Кримінальним кодексом України та містить склад кримінального правопорушення;
4. Обов'язок особи зазнати покарання за вчинене кримінальне правопорушення;
5. Обов'язок особи перетерпіти обмеження пов'язані із застосуванням покарання за вчинене кримінальне правопорушення. Такий обов'язок завжди є вимушеним, а не добровільним.
6. Кримінальна відповідальність становить собою реальну взаємодію спеціальних органів держави і особи, визнаної винною у вчиненні кримінального правопорушення, внаслідок чого ця особа зазнає певних обмежень.

Кримінальна відповідальність

ЦЕ ПЕРЕДБАЧЕНЕ КК УКРАЇНИ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩО ІНДИВІДУАЛІЗУЮТЬСЯ В ОБВИНУВАЛЬНОМУ ВИРОКУ СУДУ І ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ СПЕЦІАЛЬНИМИ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ДЕРЖАВИ.

2. Кримінально-правові відносини: поняття та структура.

- ▶ Кримінальна відповідальність відображує факт реальної взаємодії особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, і спеціальних органів держави. Така взаємодія врегульована нормами кримінального права і тому протікає в межах певних правовідносин, що називаються **кримінально-правовими**

- ▶ Взаємні права і обов'язки сторін в аналізованих правовідносинах становлять їх **юридичний зміст**.
- ▶ **Суб'єктами** таких відносин, з одного боку, є особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, а з іншого - держава в особі насамперед органів дізнання, слідства і прокуратури, судові органи.
- ▶ **Об'єктом** таких правовідносин є ті особисті, майнові або інші блага особи, зменшення яких передбачається в санкції статті Особливої частини КК, за якою особа визнається винною у вчиненні кримінального правопорушення, і які визначені обвинувальним вирокком суду

Закінчення кримінальної відповідальності:

- ▶ момент припинення пов'язується із закінченням кримінально-правових відносин;
- ▶ відбуттям покарання;
- ▶ момент погашення або зняття судимості.

3. Форми реалізації кримінальної відповідальності.

Перша

засудження винного, виражене в обвинувальному вироку суду, не пов'язане з призначенням йому кримінального покарання.

Друга

засудження особи, поєднане з призначенням їй конкретної міри покарання, від реального відбування якого вона звільняється.

Третя


відбування призначеного винному судом покарання

4. Підстави кримінальної відповідальності у чинному законодавстві та теорії кримінального права.

- ▶ Підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого КК України

Фактична сторона підстави кримінальної відповідальності – це вчинення в реальній дійсності суспільно небезпечного діяння

Юридична сторона підстави кримінальної відповідальності – це передбачення такого діяння у відповідному складі кримінального правопорушення, що міститься в КК України

- 
- ▶ В межах єдиної підстави кримінальної відповідальності слід розрізняти також матеріальний та процесуальний аспекти (компоненти), де матеріальний аспект (компонент), передбачений ч. 1 ст. 2 КК, має фактичну та юридичну сторони, а процесуальний аспект (компонент), передбачений ч. 2 ст. 2 КК, має вигляд обвинувального вироку суду.